

Nytt om gammelt

Oktober 2006 – Nr. 4/06

FÅBERG HISTORIELAG – LILLEHAMMER

Årbok nr. 25 presenteres

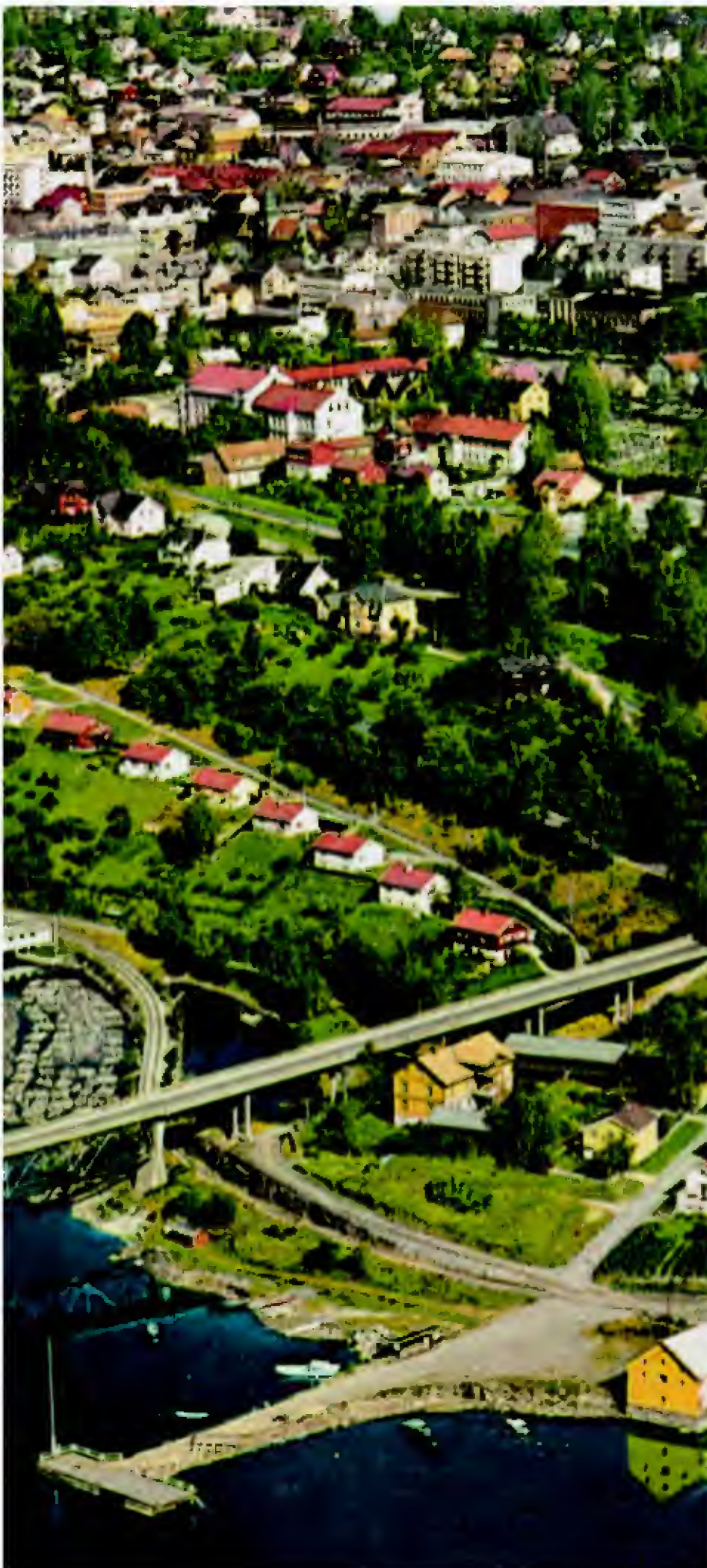
på Bøndernes Hus

søndag 22. oktober kl 18,30

Fåberg Historielag har snart klar sin årbok for 2006 og dette blir ei jubileumbok. Boka har nemlig tallet 25 på ryggen. Boka har stor spennvidde når det gjelder tema for artiklene. Blant årets artikler er 100-årsminnet fra kroningsreisa i 1906.

Bildet under er fra det flotte festbordet i Bankens festivitetslokale der kong Haakon og dronning Maud ble hyllet av det offisielle Lillehammer. Kongeparet og kronprins Olav bodde på Victoria Hotel.

-Det er lage

– *Det er lagetets håp at skriftet skal bli arvisst, at det skal bidra til å ta vare på verdifullt materiale som ellers kanskje ville bli glemt og at det vil inspirere flere til å fatte interesse for det som med et samleord kalles kulturarven.*

Slik lød noen linjer fra forordet til Fåberg historielags første årbok. Laget hadde «dristet» seg til å sende ut et lokalskrift med stoff fra kommunen. Ideen var ikke ny, mange hadde gitt ut bøker og mindre hefter med lokalhistorie og lagt grunnlaget for den suksess som skulle bli historielaget til del. Boka som ble trykt ved Mesna-Trykk i 2000 eksemplarer høsten 1979, hadde et bilde fra eftaskaffen på Gaustum rundt 1925 på omslaget. Slåttfolket sitter med sendingskorgene rundt seg og i nevene har de kaffekoppene. De er fornøyd.

Det har også Fåberg Historielag all grunn til å være. Siden 1979 har det blitt 25 bøker, når årets årbok nå er klar til å møte sine lesere. Foruten årbøkene har også redaksjonskomiteen hatt ansvaret for ei bok om gatenavn og turmuligheter med historisk anstrøk, nemlig «Gate og gutu» og «Vandreboke».

Variert lokalhistorie

Det var et reorganisert historielag som hadde funnet ut at årbøker ville være et naturlig formidlingsledd i det historiske arbeidet, og intensjonene var også at hver bok skulle ha et tema. Det ble mye jakt og fiske til å begynne med, men siden ble det krig og uår, barnedomsår, sport, musikk, samferdsel, bydeler, kvinneliv, jernbanebygging, byutvikling og mange andre

ets håp at skriftet skal bli årvisst

temaer. Ofte gikk redaksjonskomiteen ut og ba forfattere skrive om bestemte temaer, men andre ganger laget man bøker ut fra innsendte manuskripter. Det har blitt ei samling med rik og frodig lokalhistorie. Mange av bøkene er utsolgt og nye opplag er trykt.

Kontinuitet og fortellerglede

I 1979 var det Jon Thorsrud som hadde ansvaret for å få trykt årboka. 25 bøker seinere er det samme mannen som har sørget for utforming og trykking. I redaksjonskomiteen har det vært større gjennomtrekk. Anita Smestad og Ola Matti Mathisen var begge med på å lage 24 bøker, og en av bidragsyterne i 1979, Jan Vidar Lie Pedersen, har de siste årene vært redaksjonskomiteens leder.

– Det er artig å drive dette arbeidet, sier Jan Vidar Lie Pedersen, som i bok nummer en skrev om alvor og skjemt i barndommens år, et intervju med Martin Voldbakken. – Vi møter positiv velvilje hos de fleste vi ber skrive, og vi opplever like ofte at folk kommer med manuskripter til oss. Vi er blitt berømmet for kvaliteten på våre bøker, men ytterst få av bidragsyterne har vært faghistorikere. Jeg tror én ting kjennetegner alle 25 bøker: fortellerglede. Noen bøker har vært større utfordringer enn andre, og redaksjonskomiteen samlet er kanskje mest fornøyd med 100-års-boka, der vi tok for oss Fåberg og Lillehammer fra 1900 til 2000. Den krevde ekstra mye arbeid.

Misunner oss bøkene

– Mange historielag misunner oss nok årbøkene, sier historielagets leder Steinar Ouren. – Hver høst er

bokpresentasjonen en liten begivenhet. Det knytter seg spenning til lanseringen av årboka, og emnene favner vidt. Ser man samlet på historielagets bokproduksjon, er det imponerende hva som er blitt samlet og gitt ut mellom to permer. Vi lesere opplever bare en liten bit av arbeidet som er gjort. Bare tenk på hva som er gjort av forarbeid, forskning, undersøkelser, kilder og innsamling av bilder. Kontinuiteten er også viktig, og historielaget har dokumentert den nære fortid på en forbildelig måte. Det er mange som har en eller flere årbøker i sine bokhyller, og egentlig burde lagets boksamling være i de fleste hjem i Fåberg og Lillehammer.

Mange emner i årets bok

Årets bok er som de tidligere, variert og spennvidden er stor. Mannen som formet Lillehammers gatemønster har sin spennende historie, og amtskonduktøren hadde også ansvaret for mange bruer både i

nærmiljøet og ellers i Oppland. Kriegen er berørt i de fleste bøkene. I år fortelles det om flyveblad og en 16-åringss innsats i motstandsarbeidet. 100-års-minnet for kroningsferden sommeren 1906 blir markert med en lengere artikkel, og fra kunstnerkolonien i Lillehammer fortelles det om Kokosprinsen og -prinsessen. Barnehager, bygdekvinnelag, og Jordmor-Petra (Opheim) er andre temaer for artikler i årboka.

Det tegnes også portretter av andre mennesker i lokalhistorien: Anders Bloch var mannen som tegnet Lillehammers byvåpen, mens Hans Mathiesen, husmannsgutten fra Vingnes, ble vognmann og hotellbygger på Fåberg. Fattiggutten fra Berget som ble både ordfører og brukseier er en annen spennende historie som boka forteller om. «The noble art of self defence» og en av boksportsens lokale utøvere som ble et navn i utlandet, har også plass innenfor de to permene.

Boksalg under Maihaugens julemarked

Lørdag 2. og søndag 3. desember arrangerer Maihaugen sitt tradisjonelle julemarked. Historielaget vil ha bod på torget i Byen på Maihaugen. Der kan alle lagets årbøker (bortsett fra nr. 17) og andre bøker kjøpes. Historielaget har erfart at mange benytter slike anledninger til å skaffe seg eldre årganger av årbøkene de mangler. Også de andre bøkene som er utgitt tidligere kan kjøpes. Historielaget setter pris på den respons laget har ved denne type arrangementer. Vi mottar mange gode forslag om stoff til senere bøker, prosjekter vi bør jobbe med og ikke minst kommentarer til innholdet i bøkene som er utgitt. Vi gleder oss også over at flere tegner medlemskap i historielaget når vi viser oss frem under messer og andre offentlige arrangementer.

A

PRIORITAIRE

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg Historielag,
Postboks 331, 2602 Lillehammer.

Thorsrud a.s har tatt seg av produksjonen.

Kommunen stiller ut årbøkene

I forbindelse med at Fåberg Historielag i høst kommer med sin 25. årbok i rekken, blir det en ekstra markering av jubileet på Servicetorget til Lillehammer kommune. Historielaget har fått utstillingsplass til disposisjon, og vil der presentere alle årbøkene fra 1979 og fram til årets jubileumsbok.

Når det bare er 25 bøker fra 1979, er årsaken at historielaget lot være å komme med årbok mens Lillehammer gav ut kommunehistorien.

Anita Smestad, som døde i vinter, var drivkraften bak årbøkene og var redaksjonsleder til hun gikk i gang med husmannsprosjektet for få år siden. Dagens leder i redaksjonskomitéen, Jan Vidar Lie Pedersen, har også vært med fra starten. De andre i redaksjonen er Karen Bleken, Kristian Hosar, Kirsti Krekling, Ola Matti Mathisen og Helge I. Rønning.

Opplandsarkivet jubilerer med utstilling og seminar

Opplandsarkivet er 25 år, og jubileet blir markert med seminar på Maihaugen 17. og 18. oktober. Seminaret er kalt «I praksis og på samlerferd», tittelen på boken til Anders Sandvig fra 1943. Arkivet har valgt tittelen for å synliggjøre det arbeidet arkivet driver: Historieforskning og arkivfag. Det er også laget en egen utstilling, som blir åpnet av riksarkivar Ivar Fønnes.

Det er det lagt opp et omfattende program de to dagene med en rekke tilreisende foredragsholdere. Forelesere er historieprofessorene Knut Kjeldstadli, Sølvi Sogner og Tore Pryser. Andre forelesere er musikkarkivar ved Mjøsmuseet, Stein Villa, leder for privatarkivavdelingen i Riksarkivet, Bjørn Befring, leder for håndskriftavdelingen ved Nasjonalbiblioteket i Oslo, Tone Modalsli, mens seniorrådgiver ved ABM-utvikling Svein Fygle, tar for seg arkivmateriale fra Oppland. Riksarkivar Ivar Fønnes foreleser om privatarkivenes plass i arkivlandskapet.

Det blir også søkelys på Opplandsarkivet med påfølgende diskusjon. Innledere er rektor Gudmund Moren på HiL og arkivleder Marit Hosar.

HiL og Fåberg Historielag:

Åpne kveldsseminar i lokalhistorie 2006 – 2007

på Høgskolen i Lillehammer, Aud. C. Onsdager kl. 19.00 – 21.00.

ONSDAG 1. NOVEMBER:

Helge Stormorken:

Paul A. Owren

– verdenskjent medisinprofessor fra Vingrom.

Professor Helge Stormorken, født i Kvam, er både veterinær og lege med doktorgrad i medisin fra 1958.

ONSDAG 15. NOVEMBER:

Arvid Møller:

Madshus skifabrikk 100 år.

Møller er NRK-medarbeider og forfatter av en rekke bøker om ulike emner. Nå har han skrevet boka «Først i sporet», om landets største skifabrikk.

ONSDAG 29. NOVEMBER:

Jan Vidar Lie Pedersen:

Skibladner – I motvind og brottsjø gjennom 150 år.

Pedersen er programsekretær i NRK og leder redaksjonen for Fåberg Historielags årbøker.

ONSDAG 10. JANUAR:

Magne Rugsveen:

Tømmerfløting i Mjøsvassdraget

– bindeledd mellom skogier og industri.

Rugsveen er sjefkonservator ved Norsk Skogmuseum i Elverum og medforfatter av bind I av Lillehammer og Fåbergs historie.

ONSDAG 24. JANUAR:

Marit Hosar:

«Perler fra Opplandsarkivet».

Hosar er leder av Opplandsarkivets avdeling på Maihaugen.

ONSDAG 7. FEBRUAR:

Trond Feiring:

Mjøse-entreprenøren Knut Morterud.

Feiring er førstelektor i historie ved HiL og forfatter av bind 2 av Lillehammer og Fåbergs historie.

ONSDAG 21. FEBRUAR:

Knut Korsæth:

Kampen for bevaring av Mesna Kartonfabrik.

Korsæth er tidligere fylkesmann i Oppland og ordfører i Lillehammer.

ONSDAG 7. MARS:

Ove Røsbak:

«Lommelyktguttene»

– Lokalhistorie fra Furnes på 1960-tallet.

Røsbak er kjent som lyriker og forfatter av bl.a. biografier om Alf Prøysen og Rolf Jacobsen.

Fri adgang for alle interesserte.